

ФОРМУВАННЯ ЛІТЕРАТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА»

Розвиток системи освіти в Україні на сьогодні не можливий без покращення її якості в усіх ланках, від вищої до дошкільної. З огляду на це, актуальною проблемою вищої школи постає підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти, формування їх професійної компетентності, без набуття якої неможлива реалізація гармонійного виховання й навчання дітей дошкільного віку.

Складником професійної компетентності є літературна компетентність, формування якої займає важливе місце в системі підготовки майбутніх вихователів.

Різні аспекти професійної підготовки майбутніх вихователів розкрито в працях Л. Артемової, Г. Беленької, А. Богуш, Н. Гавриш, Л. Загородньої, О. Кононенко, К. Крутій, Н. Лисенко, О. Листопада, Н. Маковецької, Т. Поніманської та інших науковців. На важливості формування літературної компетентності у майбутніх вихователів наголошують Н. Богданець-Білоskalенко, Т. Качак тощо.

Так, Н. Богданець-Білоskalенко подає таке визначення поняття «літературна компетентність майбутнього вихователя» – належне володіння комплексом літературознавчих знань, умінь і навичок, що дає можливість фахово й професійно читати твори художньої літератури, вміло їх використовувати в навчально-виховному процесі ДНЗ; творчо мислити, порівнювати, узагальнювати, зіставляти та робити висновки за прочитаними художніми текстами; мати власну інтерпретаційну точку зору [1, 150].

Оскільки літературна компетентність вихователя ЗДО є важливим складником його професійної компетентності, нашою метою є висвітлити процес її формування під час викладання дисципліни «Дитяча література».

Літературна компетентність формується в системі фахової підготовки майбутніх вихователів під час вивчення низки професійних дисциплін, а саме:

«Виразне читання і культура мовлення», «Дошкільна лінгводидактика», «Дитяча література». Провідною дисципліною, на наш погляд, є саме «Дитяча література».

Мета дисципліни: ознайомлення студентів з творами дитячої літератури, що пропонуються для читання дітям дошкільного віку та специфікою їх використання в роботі з дітьми; формування та вдосконалення вмінь і навичок аналізу творів дитячої літератури з художнього та виховного поглядів та з

погляду їх значущості у формуванні особистості дитини; навичок виразного читання художніх текстів.

Завдання курсу: ознайомити студентів із історією розвитку дитячої літератури; розкрити специфіку дитячої літератури загалом та української зокрема; дати уявлення про українську дитячу літературу в сучасному розумінні; сприяти розвитку в них умінь і навичок самостійно аналізувати і правильно визначати ідейно-художній зміст дитячих творів, їх значення для формування особистості дитини; сприяти розвитку творчих здібностей студентів, формувати в них прагнення до самостійної роботи з дитячою книгою; сприяти розвитку і вдосконаленню в них навичок виразного читання поетичних і прозових творів дитячої літератури.

У процесі формування літературної компетентності майбутніх вихователів основний акцент робимо на врахуванні хронологічної послідовності, починаючи з народної творчості (фольклору). Після фольклору знайомимо студентів з авторською літературою у хронологічній послідовності, спираючись на історичні, суспільно-політичні проблеми, на тлі яких розвивалася дитяча література і до сьогодні.

Так, лекційне заняття з теми «Новітня українська література для дітей ХХ ст. Творчість Наталії Забіли, Оксани Іваненко, Марійки Підгірянки та Марії Познанської для дітей» передбачало розгляд таких питань: 1. Особливості та умови розвитку української дитячої літератури в ХХ столітті. Багатство тематики, різноманітність жанрів дитячої літератури. 2. Життєвий і творчий шлях Марійки Підгірянки. Педагогічна діяльність письменниці. Жанрова різноманітність творів письменниці для найменших читачів. 3. Життєвий і творчий шлях Наталії Забіли. Жанрова різноманітність творів письменниці для дітей. 4. Творчість Оксани Іваненко для дітей. 5. Життєвий і творчий шлях Марії Познанської. Жанрове і тематичне багатство творів поетеси для дітей.

Під час лекції ми створювали проблемні ситуації, спонукаючи студентів до внутрішньої суперечки, в якій вони ставали на різні боки логічних позицій, сприймаючи різноманітні точки зору, несумісні одна з одною. Для покращення сприймання і засвоєння матеріалу використовували мультимедійні презентації з про життя і творчість письменників, які поєднували із відеоматеріалами про них.

Під час практичного заняття з даної теми акцент робили на аналізі студентами епохи, в яку жили письменники, визначенні ідейно-тематичного та композиційного аналізу творів письменників та з'ясуванні їх місця в роботі з дітьми дошкільного віку. Практичне заняття було побудоване на використанні інтерактивних технологій «продовж речення», «займи позицію». Для того, щоб пригадати основні віхи життя і творчості, жанрове і тематичне розмаїття творів Н. Забіли, О. Іваненко, М. Познанської викладач використала технологію «продовж речення»: вона починала речення, а студент повинен був його продовжити.

З метою вдосконалення вмінь студентів аналізувати твори і вдумливо та методично грамотно їх використовувати в освітньому процесі ЗДО, викладач використав технологію «займи позицію». Студент, проаналізувавши художні

твори конкретного автора, мав довести доцільність їх використання вихователем у ЗДО. Інший студент мав погодитися з позицією однокласника або ж зайняти діаметрально протилежну, аргументувавши свій вибір.

Оцінюючи відповіді студентів, викладач ураховував: знання дитячої психології, дошкільної педагогіки, фахових методик, дитячої літератури і вміння добирати твори та доцільно використовувати їх у процесі роботи з дітьми дошкільного віку.

Отже, використання проблемного навчання, інтерактивних технологій на заняттях з курсу «Дитяча література» сприятиме формуванню літературної компетентності в майбутніх вихователів. Подальші наукові розвідки стосуватимуться формування літературної компетентності в майбутніх вихователів під час педагогічної практики.

Література

1. Богданець-Білокаленко Н. Формування художньо-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку. Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми дошкільного віку: компетентнісний підхід. Монографія. За загальною редакцією Г. В. Беленької, О. А. Половіної. – К., 2015. – С.147-173.

УДК 373.3.017.4-053.5(477)(043.2)

Данько Н.П.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
8ndanko@gmail.com

ЗДІЙСНЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

На сучасному етапі розбудови української початкової школи актуальними напрямками є національне, патріотичне та громадянське виховання. Відчувається необхідність в актуалізації змісту, методів організації діяльності школярів, спілкування та формування позитивного досвіду суспільної поведінки.

Постановка проблеми. В Україні з 2017 року початкові школи розпочали роботу за проектом нового Державного стандарту початкової загальної освіти, в якому передбачено: збереження цінностей дитинства, гуманізація навчання, особистісний підхід, вияв творчості та розвиток здібностей учнів.

Серед проблем вітчизняної освіти, що стали причиною сучасної реформи, названо: «...умови навчання дітей, особливо 6-річних першокласників, наповнення класів, режим навчання, вимоги до приміщення, забезпечення харчуванням, матеріальна база у переважній більшості закладів освіти не відповідають психофізіологічним особливостям розвитку учнів... з кожним роком збільшуються ризики погіршення фізичного та психологічного здоров'я дітей» [1, с. 8].